

Informe sobre l'impacte de gènere del Decret de modificació del Decret 10/2015, de 13 de març, pel qual es regulen els mitjans materials que s'han d'utilitzar en les eleccions autonòmiques

En data 3 de gener de 2019 (RE a l'IBD núm. L51E2), la secretària general de la Conselleria de Presidència, va sol·licitar a l'Institut Balear de la Dona l'informe sobre l'impacte de gènere del Decret de modificació del Decret 10/2015, de 13 de març, pel qual es regulen els mitjans materials que s'han d'utilitzar en les eleccions autonòmiques; en virtut d'aquesta sol·licitud s'emet aquest informe, d'acord amb la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes.

1. Revisió del llenguatge

Pel que fa a la utilització del llenguatge, d'acord amb les indicacions de les resolucions 14.1 de 1987 i 109 de 1989 de la UNESCO; la Recomanació núm. R(90) 4 de 1990 del Consell d'Europa; la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes (article 14.11 sobre la implantació d'un llenguatge no sexista a l'àmbit administratiu com a criteri d'actuació general dels poders públics), i la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, (estableix com a principi general en l'article 3 lletra m) "L'adopció de les mesures necessàries per fer un ús no sexista del llenguatge i, en tot cas, per evitar la invisibilitat de les dones per mitjà del llenguatge") mitjançant un genèric que inclogui els dos sexes, la inclusió de la forma femenina o un altre recurs, encara que es fan les següents recomanacions:

- La clàusula final incorporada com a disposició addicional tercera que diu que *"totes les denominacions en relació amb electors, diputats, consellers, titulars d'òrgans, càrrecs, professions i funcions que apareixen en la documentació a què fa referència la disposició addicional segona en gènere masculí s'han d'entendre referides al masculí o al femení segons el sexe del titular o de la persona de qui es tracti en cada cas"*, consideram que es contraria als objectius de les polítiques d'igualtat,

que invisibilitza a les dones i que s'han d'utilitzar formes genèriques o dobles.

- En determinats models recollits en la norma, s'utilitza el terme gènere per marcar l'opció home o dona; però consideram seria més correcte el terme sexe, que fa referència a les característiques biològiques, ja que gènere fa referència precisament a la construcció social i cultural que defineix les diferents característiques emocionals, afectives, intel·lectuals, així com comportamentals que socialment s'assignen com a propis d'homes i dones, i que impliquen estereotips sexistes.

Cal reflectir la presència de les dones en els texts que es redacten. Per això, en la mesura que sigui possible, cal evitar l'ús del masculí com a genèric, especialment quan es refereix a persones físiques.

El llenguatge té un paper fonamental en la formació de la identitat social de les persones i és l'element que més influeix en la formació del pensament de la societat. Una de les manifestacions més notables de la desigualtat existent entre dones i homes es la invisibilització, l'ocultació de les dones en el llenguatge, així com la seva representació mitjançant imatges sexistes o discriminatòries. Els usos sexistes del llenguatge invisibilitzen les dones i impedeixen veure el que s'amaga darrere les paraules.

2. Revisió del contingut

2.1. Consideracions jurídiques

Entre d'altres:

- α. Convenció sobre l'eliminació de totes las formes de discriminació contra la dona, aprovada por l'Assemblea General de Nacions Unides en desembre de 1979 i ratificada per Espanya.
- β. En els articles 2 i 3 del Tractat de la Comunitat Europea es formalitza el compromís d'integració en l'àmbit europeu de l'anomenada *transversalització de gènere*, en establir explícitament que "la Comunitat s'ha de fixar l'objectiu d'eliminar les desigualtats entre l'home i la dona i promoure'n la igualtat", entre les tasques i els objectius de la Comunitat.
- χ. Els articles 21 i 23 de la Carta de Drets Fonamentals.

- δ. La Comunicació de la Comissió Europea COM (96) 67 final, de 21 de febrer de 1996, disposa que s'ha d'integrar la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en el conjunt de les polítiques i les accions comunitàries.
- ε. L'article 14 de la Constitució espanyola assenyala el dret a la igualtat i a la no discriminació per raó de sexe. A més, l'article 9.2 estableix l'obligació dels poders públics de "promoure les condicions per a que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en que s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que impedeixin o dificultin la seva plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social".
- φ. La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- γ. L'article 17.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears disposa:
"Les administracions públiques, segons la Carta de Drets Socials, vetllaran en tot cas perquè les dones i els homes puguin participar plenament en la vida laboral, social, familiar i política sense discriminació de cap tipus, i garantiran que ho facin en igualtat de condicions. A aquests efectes es garantirà la conciliació de la vida familiar i laboral."
- η. La Llei 5/2000, de 20 d'abril, de l'Institut Balear de la Dona.
- ι. La Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes.

2.2. Anàlisi contextual

Constitueix l'objecte de la norma que s'està informant modificar el Decret 10/2015, de 13 de març, pel qual es regulen els mitjans materials que s'han d'utilitzar en les eleccions autonòmiques.

Aquesta modificació té com a objectiu regular el color suplent de les paperetes en les eleccions al Parlament de les Illes Balears i als consell insulars per la possible concurrència amb altres eleccions si els colors són el sèpia o el blau cel, respectivament en el supòsit de la possible concurrència amb altres eleccions d'àmbit estatal.

A més es modifiquen els models documentals per millorar-ne la redacció i eliminar-ne el llenguatge sexista. En aquest sentit, s'opta per indicar en primer lloc el terme identificatiu de la dona, fent així un reconeixement a la igualtat i superant el fet habitual fins ara que figuri sempre en primer lloc el terme identificatiu de l'home; aquesta mesura es positiva per la consecució de les polítiques d'igualtat.

Finalment, es simplifica el nombre d'annexos que recullen els models documentals respecte a les eleccions als consells insulars.

2.3. Anàlisi sobre la pertinència o no-pertinència

La Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març per la igualtat efectiva de dones i homes estableix al seu article 1 *"Las mujeres y los hombres son iguales en dignidad humana, e iguales en derechos y deberes. Esta Ley tiene por objeto hacer efectivo el derecho de igualdad de trato y de oportunidades entre mujeres y hombres, en particular mediante la eliminación de la discriminación de la mujer, sea cual fuere su circunstancia o condición, en cualesquiera de los ámbitos de la vida y, singularmente, en las esferas política, civil, laboral, económica, social y cultural para, en el desarrollo de los artículos 9.2 y 14 de la Constitución, alcanzar una sociedad más democrática, más justa y más solidaria"*.

En el seu article 15 recull la transversalitat del principi d'igualtat entre homes i dones: *"Las Administraciones públicas lo integrarán, de forma activa, en la adopción y ejecución de sus disposiciones normativas, en la definición y presupuestación de políticas públicas en todos los ámbitos y en el desarrollo del conjunto de todas sus actividades"*.

Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, en l'article 5, en relació a la perspectiva de gènere i avaluació de l'impacte de gènere, estableix que la perspectiva de gènere s'ha d'incorporar en totes les polítiques dels poders públics de les Illes Balears, i que en el procediment d'elaboració de les lleis i de les disposicions de caràcter general dictades, en el marc de les seves competències, per les administracions públiques de les Illes Balears, s'hi ha d'incorporar un informe d'avaluació d'impacte de gènere.

Una vegada analitzada la norma, es considera que si s'inclouen les següents recomanacions, pot ajudar a la consecució dels objectius d'igualtat.

3. Propostes de millora i recomanacions

Sense perjudici d'altres mesures que es considerin oportunes, es recomana que en la redacció de la norma s'introdueixi:

- a) Tenir en compte les recomanacions de l'apartat 1 d'aquest informe pel que fa al llenguatge emprat en la proposta normativa.

Aquest és el criteri de la tècnica que subscriu, sotmès no obstant a qualsevol altre millor fonamentat.

Palma, 16 de gener de 2019
La tècnica /

C/ d'Aragó, 26, 1r E
07006 Palma
Tel. 971 17 89 89
<http://ibdona.caib.es>